

Antón Costas

PIB i poder econòmic

Tancats com estem amb una sola joguina, fem poca atenció a l'evolució de la nostra economia i, especialment, a la seva capacitat per mantenir nivells adequats de dinamisme, innovació i creixement, bases del nostre benestar social futur. Així, per exemple, parlem de crear una Seguretat Social pròpia, o nous programes socials, però no diem res de com es finançaran i sobre a quines fonts de riquesa es donarà suport.

Hi ha la idea que l'economia catalana és forta, no es ressent del debat polític en curs i podrà suportar qualsevol tipus de govern. L'argument és que al llarg d'aquests anys el PIB català no ha perdut ritme ni participació en el PIB espanyol. Però pot ser que el PIB no sigui un bon indicador per jutjar la capacitat de generació de riquesa i benestar. Permeteu-me que us expliqui una anècdota referent a això.

Fa anys vaig tenir l'oportunitat de participar en una reunió d'empresaris catalans amb el president de la Generalitat en aquell moment. Hi assistia també el conseller del ram. Els empresaris van traslladar al president el seu temor que l'economia catalana estigués perdent oportunitats. Visiblement incòmode, el conseller va negar la premissa. Segons el seu parer no hi havia declivi. El seu argument va ser que el PIB català continuava mantenint la seva posició dins del PIB espanyol. Després d'un moment, el president el va tallar sense miraments: "Calli, calli, conseller -li va dir-, aquests senyors parlen de poder econòmic, no del PIB". El president tenia raó.

El poder econòmic de les empreses i dels bancs no resideix on són les fàbriques i les oficines bancàries. Es troba on són les seues corporatives, els consells d'administració, els alts directius i les unitats de decisió estratègica. És allà on es prenen les decisions de futur. Decisions que, per cert, en la majoria dels casos no es coneixen fins que,

A.COSTAS, catedràtic d'Economia de la Universitat de Barcelona

després d'un temps, se'n fan visibles els efectes. La importància de les seues és enorme. El que hagi viscut l'experiència des de dins d'una empresa comprada per capital forà ho sap.

Eren els anys en què s'estava produint una mutació important en l'estructura empresarial. Una mutació provocada en part per la globalització i el canvi tècnic. El president del Govern espanyol José María Aznar havia intensificat la política iniciada per Felipe González de privatitzacions de

IGNOT

grans empreses públiques i de liberalització d'alguns sectors, com el de les telecomunicacions, els transports i l'audiovisual.

Alguns empresaris van voler aprofitar aquella oportunitat per enfortir el poder econòmic de Catalunya. És obligatori recordar aquí l'activisme de José Manuel Lara Bosch, desaparegut recentment. Però no sempre es va tenir l'ambició necessària. Però sí que hi va haver èxits notables. Entre d'altres els de Gas Natural o, en l'àmbit bancari, els de La Caixa i el Banc Sabadell. Aquests dos últims molt valuosos, atès el

mite de la incapacitat financera de Catalunya.

Avui l'objectiu no ha de ser tan sols no perdre noves seues d'empreses, de bancs, d'entitats financeres no bancàries i de serveis a les empreses, sinó fer de Barcelona i la resta de Catalunya un territori atractiu com a seu de negocis. Però cal ser conscients que el risc de declivi és real. Només cal veure el degoteig de canvis de seues que estem coneixent. I són només les conegudes.

L'economia empresarial catalana té fortaleces indubtables. Un bon indicador és la seva capacitat per mantenir posicions en el mercat espanyol i la seva pugna exportadora. Però no hem de caure en l'autoengany del "caram, que guapos que som". Hi ha debilitats manifestes. Una és la reduïda mida mitjana de les empreses. Una altra, la debilitat de la seva capitalització. I també la falta d'una estratègia de llarg termini, basada en les nostres capacitats i habilitats industrials.

La ciutat de Barcelona, com a cap de pont de l'àrea metropolitana i del conjunt de Catalunya, pateix aquesta falta de visió estratègica. El turisme sostenible pot i ha de ser una indústria poderosa. Però necessita alguna cosa més si vol enfortir el seu paper com a ciutat global. Altres ciutats com París, Londres, Nova York o Madrid mateixa també tenen en el turisme una font important de riquesa. Però tenen alguna cosa més que les fa fortes econòmicament. Barcelona necessita reinventar-se per continuar sent una ciutat d'èxit i un reclam per a seues de negocis.

L'actual debat polític a Catalunya ha d'obrir-se a les seves conseqüències econòmiques de llarg termini. El repte és conciliar l'aspiració majoritària de tenir un autogovern millor amb el manteniment i enfortiment del poder econòmic, base del benestar social futur. No és assenyat pensar que l'economia ho aguantarà tot. Els empresaris i financers no acostumen a parlar gaire, voten amb els peus; i sense fer gaire soroll. El risc és que l'economia catalana acabi sent només sala de màquines, fàbrica, però no post de comandament.●

Pilar Rahola

Canvi a l'Argentina

Xerrada intensa amb el gran Sanguinetti, una de les mentes més lúcides de Llatinoamèrica, amb un verb punxant que sempre posa la diana al cor del problema. Parlem del previsible, el duel electoral entre Scioli, el candidat del kirchnerisme, i Macri, encarnació del canvi a l'Argentina. Diumenge s'acaba el cicle, i la possibilitat que el país tanqui el paradigma kirchnerista es respira a tot arreu, en general amb altes dosis d'optimisme.

Aquest és, potser, el primer canvi que perceip la mirada estrangera: l'optimisme. Són molts els viatges a l'Argentina que acumulo a la motxilla, i durant els últims temps cada vegada que aterrava a Buenos Aires respirava una atmosfera sobrecarregada de tensió i, sovint, de por. Crec recordar que precisament va ser sobre la por del que vaig escriure en el meu últim viatge, ja fa alguns anys. El govern dels K havia anat derivant en un règim pop, amb uns tentacles que oprimien els diversos pilars de la democràcia: va atacar la llibertat de premsa -quedarà per a la història de la vergonya, la guerra frontal contra *Clarín*-, va intentar asfixiar el poder judicial

Macri va aconseguir la segona volta, va canviar la pel·lícula i el pessimisme es va transmutar en esperança

-“que, malgrat les lesions, continua sent una salvaguarda de la institucionalitat argentina”, Sanguinetti dixit- i amb els seus *piqueteros*, els seus verbs amenaçadors i la seva llarga pota intervencionista tenia el món empresarial sumit en el pànic. Si s'afegeix la temptació bolivariana, cada vegada més obertament desacomplexada, el vergonyant memoràndum amb l'Iran -mercantilitzant amb les víctimes d'AMIA- i la sospitosa mort del fiscal Nisman, el panorama global donava un resultat asfixiant.

Sempre que arribava a l'Argentina respirava aquesta dualitat: una societat dinàmica, polititzada, intel·lectualitzada i crítica, i alhora una societat en *standby*, com si amagués la crítica a l'armari, alents el seu dinamisme i esperés temps més feliços. Tot i això, aquells temps semblaven llunyans i manava el pessimisme. “Fins ahir mateix”, em diu un amic empresari, i m'explica que semblava tot tancat, que el kirchnerisme seria etern, que ningú no frenaria el seu poder.

Però Macri va aconseguir el *ballotage*, la segona volta va canviar la pel·lícula i el pessimisme es va transmutar en esperança.

Per descomptat, Macri té molts seguidors, però el canvi probable -si es consolida la tendència- no es produirà gràcies als argentins que el votaran entusiasmats, sinó a aquells que, sense saber si els agrada, tenen clar que no volen més kirchnerisme. I aquest és el gran canvi de paradigma: passar del pensament a l'ombra del “no els traurem mai del poder” al pensament en la llum de l’“arriba el canvi”. Veurem què passa diumenge, però ara com ara sembla que es confirma la dita de Victor Hugo: “No hi ha res més poderós que una idea a la qual ha arribat el seu moment”. Aquest és el presentiment de l'Argentina actual: ha arribat el seu moment, per a la idea del canvi.●

Magdalena Bosch

La filosofia no és una assignatura

La filosofia no serveix per a res: no serveix per construir túnels transoceànics, ni per descobrir una vacuna contra el càncer...; tot i això, quan Mahatma Gandhi va instaurar una manera de no-violència per resistir al poder britànic estava fent filosofia i quan Nelson Mandela va donar el seu testimoni i es va passar vint-i-set anys a la presó, estava fent filosofia. Els primers sistemes de lleis, que permeten passar de la barbàrie a la civilització emergien del pensament filosòfic; i la medicina es va inspirar i es va emparar en braços de la filosofia per néixer i fins que va arribar a la maduresa empírica. La filosofia no és una assignatura, és la possibilitat d'entendre la vida i la humanitat.

L'entendem? Per què en ple segle XXI vi-

vim en una època de terror renovat després de donar per descomptat que no es repetiria res del que va passar entre el 1939 i el 1945? On és la filosofia que lluitava pacíficament per la llibertat i ensenyava que la benevolència és efectiva? Què ens passa ara?

Potser és que pensem molt poc. Correm massa per veure més enllà de l'impacte i la sensació i es fa difícil veure que la realitat, afortunadament, no es redueix a les grans desgràcies que el nostre temps està vivint i engendrant. És molt més que això. Els 7.300 milions de persones que poblen la Terra viuen, majoritàriament, d'acord amb filosofies pacífiques i cooperants. Per això podem continuar pensant que hi ha més justos que lladres, més homes de negoci honestos que estafadors, i moltíssima més gent pacífica que terroristes.

Sembla que estiguem abocats només a

l'acció i de la manera més accelerada possible. Així, tot el que és agressiu i violent cobra més força i la multitud pacífica s'apauva sota el soroll de la violència. Necessitem urgentment espais de ponderació i reflexió.

La filosofia no és una assignatura, però s'ha d'ensenyar i conrear-se. Els que han obert camins de convivència i progrés, eren -tant si se'ls anomenava així com si no pensadors. Ells van tenir una font d'inspiració. D'on traurem nosaltres la força moral, no ja per construir un món millor, sinó per frenar l'empitjorament que estem causant? On aprendran els valors de la justícia, la pau, la cooperació... el valor de ser humà? La filosofia és molt més que una assignatura, però s'ha d'ensenyar a les escoles: necessitem pensar i que ens ensenyin a fer-ho bé.●

M. BOSCH, professora a la facultat d'Humanitats (UIC)